

[Knut Lind]

batjovs side om, at uafhængighed kan der ikke blive tale om, men man kan diskutere en vis form for selvstændighed. Der ligger jo meget i det ord.

Men som jeg har sagt tidligere: Fremskridtspartiet, som går ind for den personlige frihed og også den personlige frihed i Litauen, har i denne sag valgt at tilkendegive en mere markant holdning på det udenrigspolitiske område, og vi håber, at det vil blive optaget i den ånd fra regeringens side og fra de øvrige folketingspartiers side.

Ole Espersen (S):

Socialdemokratiet støtter Litauens ønsker om reel selvstændighed. Vi har aldrig anerkendt, at Sovjetunionen skulle have nogen ret til hverken i kraft af hemmelige traktater eller såkaldte folkeafstemninger at indlemme Litauen i Unionen, men også efter såvel FN-pagten som en række FN-traktater og -deklARATIONER tilkommer der den litauiske befolkning selvbestemmelsesret.

Der er her reelt tale om et folk med eget sprog, kultur osv. i FN-pagtens forstand, som hører hjemme på et bestemt område, og hvor det derfor skal have ret til at udøve selvbestemmelsesretten.

Vi har ved utallige lejligheder i de sidste måneder givet udtryk for denne opfattelse. Vi har taget adskillige initiativer for at markere vores interesse i, at de baltiske stater og herunder altså Litauen som selvstændige nationer kan spille deres rolle sammen med bl.a. de øvrige nordiske selvstændige lande.

Der er derfor ingen tvivl om, hvordan vi mener at udviklingen bør forme sig. Vi har adskillige gange over for den danske regering fremsat ønske om initiativer i tråd med det, jeg lige har nævnt, men vi har ikke forlangt handlinger, der reelt ville være udtryk for, at vi nu anser den fulde selvstændighed for at være opnået.

Et ønske om udveksling af diplomatiske repræsentanter har vi f.eks. ikke fremført, fordi vi mener, at dette ville være uhensigtsmæssigt både i forhold til de folkeretlige regler og i forhold til den proces, der er i gang. Her kommer jeg naturligvis til det, der er det afgørende i dag.

Litauen står ikke nu i en situation med to dik-taturer, der ønsker at tilintetgøre landets frihed og selvstændighed, som vi oplevede det i 1940. Vi står i en situation med en præsident i Sovjet-

unionen, der har sat en overordentlig gunstig og betydningsfuld udvikling i gang, både når det drejer sig om rent internationale forhold, og når det drejer sig om hans egen befolknings frihed og herunder republikkernes selvstændighed. Vi vil både af hensyn til de baltiske lande og andre sovjetrepublikker og af hensyn til den fredelige udvikling i verden, der synes at være på vej, være meget betænkelige ved at forcere denne livsvigtige, måske den mest livsvigtige proces overhovedet i verdens nyere historie, og i den henseende har vi været grundlæggende enige med regeringen, der har anlagt samme holdning, som vi har gjort.

En forcering ville, synes vi også, være svær at begrunde. Det er sjældent, at områder eller folk opnår fuld selvstændighed fra den ene dag til den anden. Mange praktiske og politiske forhold skal ordnes. Må jeg minde om, at det tog en 4-5 år, før det grønlandske folk og Danmark forhandlede sig frem til en hjemmestyreordning, der senere har vist sig at være til gavn og glæde for begge parter.

Retten til selvbestemmelse – og den har Litauen – kan ikke internationalt opfattes som en ret til selvbestemmelse fra dag til dag, men derimod som en ret til, at det land, fra hvilket man ønsker frihed og selvbestemmelse, har en pligt til at deltage i forhandlinger for at opnå slutresultatet, som skal være folkets frihed, selvstændighed og ret til selvbestemmelse.

Dette må vi respektere også af hensyn til Letland og Estland. Problemerne imellem de tre lande synes jeg er udførligt og interessant beskrevet i en kronik i Politiken af forfatteren Per Olov Enquist for nylig, og han er en stor kender af de baltiske forhold. Han beskrev, hvordan mange i Letland er skeptiske og adskillige ligefrem bange for det, som de anser for at være en urimelig forcering af udviklingen i Litauen. Det var deres opfattelse. De var bange for, hvilke konsekvenser det ville få også for dem selv og for den selvstændighedsproces, som de ville igangsætte.

Jeg har også bemærket, at FN's generalsekretær så sent som i går har advaret imod, at der tages skridt, foretages handlinger, der vil kunne slå noget af det overordentlig vigtige i stykker, det, som vi alle sammen håber vil lykkes. Det bør vi også have forståelse for her i Danmark, og det har jeg forstået at regeringen har og at de, der har stillet forespørgslen, har.